

THE ROLE AND IMPORTANCE OF DRAMA METHOD IN THE EDUCATION PROCESS

Osman Emin

Faculty of Philology “Blaze Koneski”, University “Ss Cyril and Methodius”, Skopje, Macedonia

Abstract: Education is the factor that changes people, improves and socialize them. By the help of education, a person can be useful for him/herself, his/her nation and world people. Researches about education today show that teaching can reach to the top level with the individual’s effective participation. Individual’s effective participation to learning means all of his senses’ participation to learning period. Individual doesn’t forget the knowledge gained by experience and can transfer them to other knowledge gained. When considered our education system on the basis of programmes, methods and physical conditions, student is passive. This causes student to be one who memorizes. Because of this we urgently have to give up the education system that makes students memorise and individuals who uses the knowledge throughout life, who analyzes and synthesizes should be grown up. And drama method is one of the most important methods of active learning.

Keywords: Drama Methods, Education Programmers

EĞİTİM-ÖĞRETİM SÜRECİNDE DRAMA YÖNTEMİNİN YERİ VE ÖNEMİ

Osman Emin

“Kiril ve Metodiy” Üniversitesi, “Blaje Koneski” Filoloji Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyat Bölümü

Özet: İnsanı değiştiren, geliştiren, topluılaştırın en önemli faktör şüphesiz eğitimidir. Eğitim sayesinde insan kendine, milletine ve dünya insanlığına faydalı, bir vatandaş olabilir. Günümüzdeki eğitim-öğretim konusundaki araştırmalar, öğrenme olgusunun bireyin etkin katılımıyla en üst düzeye ulaştığını göstermektedir. Çünkü bireyin öğrenmeye etkin olarak katılması, onun tüm duyuların öğrenme sürecine katılması anlamına gelmektedir. Birey yaşayarak öğrendiklerini unutmamakta ve bu öğrendiklerini diğer öğrenilen bilgilere aktarabilmelidir. Ülkemiz eğitim sistemine gerek ders programları gerek yöntem gerekse eğitim ortamları yönünden bakılacak olursa öğrenci edilgen bir konumdadır. Buda öğrenciyi ezberleyen biri olmaya itmektedir. Bu yüzden şimdiye kadarki ezberci eğitim anlayışımızdan biran önce vazgeçip bilgiyi sadece ezberlemek için değil, hayatta kullanan, analiz ve sentez yapan bireyler yetiştirmemiz gerekmektedir. Bu bireylerin yetiştirilmesinde kullanılan aktif öğrenmenin en önemli yöntemlerinden olan ve halen bazı eğitim-öğretim kurumlarında kullanılan drama yöntemidir.

Anahtar Kelimeler: Drama Yöntemi, Eğitim Programları,

GİRİŞ

İnsanlığın yaşamını eğitim yoluyla geliştirdiği kabul edilen evrensel bir gerçekliktir. Eğitim insanın bireysel, çevresel ve sosyal yönlerden başarıya ulaşmasında; barış, özgürlük, sosyal adalet ve evrensel bütünlük ideallerine erişmesinde temel araçtır. Ayrıca eğitim; toplumsal ve ekonomik kalkınmanın da itici bir gücü olarak tüm sektörleri etkilemektedir. Eğitim, insanın bireysel hedeflerine, yaşamsal sorumluluğuna, tüm yetenek ve yaratıcılık potansiyellerinin oluşmasına olanak sağlamaktadır. Bu nedenle eğitimde bireysel, ulusal ve küresel boyutlarda sürekli bir gelişim ve değişim sağlamak gereklidir. Çünkü bilginin güç olarak görüldüğü çağımızda bireysel, toplumsal ve evrensel gelişimin temel boyutunu eğitim oluşturmaktadır. Bu nedenle de; “bilgi toplumu” olma çabasındaki toplumların hedefi; eğitimin tüm yönleriyle ele alınıp değerlendirilmesi ve gelişim esaslarının bireysel, ulusal ve evrensel boyutlarıyla dönüştürülmesi olmalıdır. Bu dönüşüm çalışmaları her toplumun üzerinde önemle durduğu bir konudur. Özellikle ekonomide gözlenen küreselleşme ve uluslar arası rekabette, her alanda eğitimi sürekli bir etkinlik olarak gören ve bilgiye sahip olan toplumlar avantajlı hale gelmiştir. Son yıllarda dünyada çok hızlı bir değişimin olduğu, gerçekleştirilen yeniliklerin toplumsal, siyasal ve ekonomik alanda etkisini gösterdiği gözlemlenmektedir. Örneğin bilginin toplanması, işlenmesi, aktarılması, kullanılması ve yeni bilgi üretimine yönelik her alanda bilgi ve iletişim (bilişim) teknolojisinde değişimlerin yaşandığı yeni bir dönemin içerisinde yaşıyoruz. Bu dönemin özelliği, toplumsal yaşamımızdaki genel değişikliklere koşut olarak eğitim anlayışında da bazı değişimleri zorunlu kılmasıdır. Çünkü bilgi toplumuna ulaşmadaki bu zorlu süreçte bilgi tabanlı değişim hareketleri insanların eğitimden beklentilerini de farklılaştırarak değiştirmiştir. Geleneksel eğitim anlayışının yetersiz kaldığı günümüzde, eğitim politikalarında amaçlarında, eğitim kurumlarının yapı ve işlevlerinde, eğitim programlarının içeriklerinde köklü yenilikler ve bir dizi dönüşümleri planlamak, bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır. Çağdaş eğitim ve eğitim uygulamaları, bireylerin birbirleriyle ve toplumla etkin bir ilişki kurmaları, toplumsal olaylara, konulara ve değerlere sürekli ve etkin bir biçimde yaklaşımları, sorunları çeşitli açılardan çözebilmeleri için gerekli bilgi

anlayış, tavır, düşünüş, alışkanlık ve becerileri kazandırmak durumundadır (Özoğlu, 1987). Çünkü toplumsal dinamizm ve çevresel etmenlerin oluşturduğu hızlı değişim süreci daha nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi konusunda toplumları sürekli bir arayışa yöneltmektedir, Eğitim bir taraftan bireyin, yaşadığı çevre ve topluma uyum sağlamasına yardımcı olurken, diğer taraftan bireyin ve toplumun kendisini geliştirmesine olanak sağlamaktadır (Gökçe, 1999).

Bu kritik dönemde öğretmenin rolü, öğrencinin öğrenmesini kolaylaştırma, öğrenciye rehberlik etme, öğrenme sürecine katılımını ve katkısını sağlama ve öğrenciyi sürekli güdüleme olmalıdır. Bu yüzden öğretmenin kullanacağı yöntemler, bu etkinlikleri gerçekleştirebilecek nitelikleri taşımalıdır. Günümüz öğrenme yöntemleri, öğrencilerin kendi kendilerine öğrenmelerini, öğrenme kaynağı ile doğrudan etkileşimde bulunmalarını sağlayacak biçimde gerçekleştirilmelidir. Zira çocukların, bir yandan yaşadığımız çağın güçlükleri ile bireysel olarak başa çıkabilmeleri, diğer yandan da yaşadıkları toplumun varlığını sürdürebilmesinde yeni itici güç olmaları amaçlanıyorsa, verilen eğitimin onlardaki yaratıcılık, kendine güven, inisiyatif alma, bağımsız düşünme, özdenetim ve sorun çözme potansiyellerinin geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır (Önder, 2000). Günümüzde, eğitim konusunda iki karşıt görüş sürekli bir çekişme içindedir. Bu iki görüşten biri olan gelenekselciler, eğitimin amacının bilgi aktarımı olduğu görüşündedirler. Bu düşüncenin savunucuları “bilgi” ile bir kuşaktan diğerine geçebilecek durağan bilgiyi kastetmektedirler. Eğitim konusundaki diğer görüş ise, bireyin kutsallığı, önemi üzerinde duran romantik düşünceden kaynaklanır. Öğretmen, çocuğu acımasız dünyadan ve müdahalelerden korumalı ve doğal gelişimini desteklemelidir. Çocuğa saygı, herhangi bir dış bilgidenden daha önemlidir. Froebel (1887)’e göre öğretmen, çocuğun içinde her zaman var olan tomurcuğun çiçek açması için sabırla bekleyen ve tohumu en iyi şekilde bakan bir bahçıvan gibi olmalıdır (Bolton, 1984).

İçinde bulunduğumuz çağın kendine özgü koşulları, kritik düşünebilen sorun çözümede farklı yaklaşımlar geliştirebilme gücü kazanmış bireylerin yetiştirilmesini gerektirmektedir. Bu noktada geleneksel eğitilmiş insan tanımı da değişmek zorunda kalmaktadır. Geleneksel anlamda eğitilmiş insan denildiğinde okuma, yazma bilen, aritmetik bilgileri olan kişi anlaşılmalıdır. Bilgi toplumunda ise, eğitilmiş insan kendileri ile ilgili gelişmeleri ve değişimleri takip edebilen, yaşama uygulayan, sorgulayan, yaratıcı, gelişime açık, bilgi teknolojilerini aktif olarak kullanabilen bir kişi anlamına gelmektedir. Drucker’e göre (1994) “Yeni Gerçekler” adlı eserinde “eğitilmiş insanı” şöyle tanımlamaktadır: “Eğitim ekonomiyi ateşler. Topluma biçim verir. Ama bunları ‘ürün’ü yani eğitilmiş insan yoluyla yapar. Eğitilmiş bir insan, hem bir hayat sürmek, hem de hayatını kazanmak için gerekli donanıma sahip kişidir. Bilgi toplumunda merkez olan kişidir. Eğitilmiş insan doğrudan toplumun simgesidir, toplumun performans kapasitesini tanımlayanıdır. Aynı zamanda toplumun değerlerini inançlarını, taahhütlerini temsil eder.”

Hangi görüş benimsenirse benimsenirse, okullarda planlı programlı olarak yürütülen eğitimin formal boyutu, eğitimcilerin “neyi öğretilim?”, “nasıl öğretilim?” gibi sorularla karşı karşıya kalmalarına neden olmaktadır (Varış vd, 1991). Öğrenme-öğretme sürecinde başvurulan çeşitli modeller, yöntemler veya teknikler, öğrenmeyi sağlamak için birer araçtır. Bir yöntem olarak drama, öğretim sürecinde etkili bir öğrenmenin gerçekleşmesini kolaylaştıracaktır. Çünkü drama ile öğrenci aktiftir. Öğrenci öğrendikleri ile kendi yaşantıları arasında bağıntı kurar, grup çalışmalarına katılır, konuya motive olur, kendi yaşantılarını da işe koştuğu için kendini olayın bir parçası olarak görür, böylece derse karşı ilgi artar. Bu nedenle hangi derste veya konuda hangi yöntem veya tekniğin kullanılacağı konusunda öğretmenlerin derinlemesine yöntem ve teknik bilgisine sahip olmaları gerekmektedir.

EĞİTİM-ÖĞRETİMİN SÜRECİNİN PLANLANMASI

Birey olarak insan doğal, toplumsal ve kültürel bir çevrede doğar. İnsanın doğal, toplumsal ve kültürel bir varlık olması onun yaşadığı bu çevreyi, aklını, duygularını vb. diğer özelliklerini kullanmasına bağlıdır. Bu bir anlamda insanın yaşadığı çevre ile etkileşim sürecine girmesi ve olgunlaşması demektir. Yaşamını devam ettirmek, geliştirmek, sağlıklı, dengeli, uyumlu olmak, yeteneklerini harekete geçirmek, kendini tanımak, gerçekleştirmek ve aşmak gereksiniminde (Adıgüzel, 1993) olan bireyler çağdaş toplumlarda içinde yaşadıkları çağın yaşam koşullarına, ekonomik, sosyal ve kültürel ortamlardaki hızlı değişim ve etkileşimlerine uyum sağlamak zorunluluğunu hissetmektedir. Her düzeyde sürdürülen eğitimin bu konuda etkin bir katkı sağlaması beklenir.

Eğitim sürecinde, kişilik, zekâ, ilgi ve yaşantılar gibi kuvvetler etkileşim içindedir. Bu etkileşim sonucunda kişinin amaçları, bilgileri, davranışları, tutumları, ahlak ölçüleri, değerleri değişir. Süreç olarak eğitim; toplumsal koşullar ile bu koşulları geliştirmesi söz konusu olan birey hakkında bilimsel geçerliliği olan bilgiyi, öğrenme-öğretme sistemine uygulayacak kavram, ilke ve becerileri saptamak ve uygulamaktır (Varış vd. 1991). Toplumları oluşturan bireyleri; geliştirme, biçimlendirme, etkinleştirme ve yönlendirmede etkili olan eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli değişiklikler oluşturma sürecidir. Eğitimin genel işlevi, bireyin topluma uyumunu sağlamak, bunun için onda var olan istidat ve yeteneklerin en son sınıra kadar gelişmesini sağlamak ve bu işlevlerin gerçekleştirilmesi için gerekli davranış biçimlerinin kazandırılmasını sağlamaktır (Varış vd. 1991). Eğitim-öğretim süreci planlanırken mutlaka bireyin özellikleri,

yaşadığı çevre, kültürel özellikleri, ekonomik yapısı ve yaşantı alanı göz önünde bulundurulmalıdır. Çünkü eğitim kişinin yaratıcılığına, problem çözme becerisine, özgür düşünebilmesine, eleştirmesine, kendine öz güven duymasına, etik normlarında estetik bir ruh oluşturmaya yardımcı olmalıdır. Eğitim ve öğretim süreci, bireyde gerçekleşmesi beklenen davranış değişikliğini ifade eden amaçlar; amaçların gerçekleşmesi için gerekli bilgi kategorilerinden oluşan içerik; içeriğin öğrencilere aktarılmasında izlenen yolu ifade eden yöntem ve teknikler; davranış değişikliğinin gerçekleşip gerçekleşmediğini ölçme amaçlı değerlendirme boyutlarıdır. Bu boyutların günün değişen koşulları ve bireyin gelişimine katkı sağlayacak şekilde düzenlenmesi ihtiyacı her zaman kendini hissettirecektir. Çünkü eğitim konusundaki tartışmalar; “neyi öğretilim?”, “nasıl öğretilim?” soruları eğitimcilerin zihinlerinde beyin fırtınası oluşturmaya devam edecektir.

EĞİTİM-ÖĞRETİM SÜRECİNDE YÖNTEM

Eğitim-öğretim kavramı, öğreten merkezli geleneksel eğitim uygulamalarının bir sonucu olarak ilk bakışta tek yönlü bir iletişim sürecini çağırırsa da, kavramın açıklanmasında “öğretme” teriminin yanı sıra özellikle “öğrenme” terimine başvurma gereği, çağdaş eğitim biliminin öngördüğü “olmazsa olmaz” bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır. Çağdaş eğitim biliminin, öğretenin değil öğrenenin merkez alındığı “öğrenme” teriminin kılavuzluğunu, söz konusu kavramı içeriklendirmede özellikle zorunlu koşul olarak dayatmaktadır. Bununla birlikte, öğrenme, “becerilerin ve anlayışların kazanılmasını anlatan çok genel bir terim” olarak betimlenmektedir (Alaylıoğlu ve Oğuzkan 1976). John Dewey (1921) bilgi merkezli eğitimden çocuk merkezli eğitime doğru gerçekleşen devrimi şöyle tanımlar; “Eski eğitim sisteminde ağırlık çocuğun dışındaydı: öğretmende, ders kitabında, çocuğun içgüdü ve iç tepkisel etkinliklerinin bulunmadığı her yerde idi... şimdi yapmaya çalıştığımız değişikliklerde ağırlık noktası da değişmektedir ve çocuk, eğitim uygulamalarının çevresinde döndüğü bir güneşe dönüşmektedir” (San, 1996).

Eğitim-öğretimde “model”, “yöntem”, “teknik” kavramları ile genellikle bir dersin veya konunun işlenmesinde, öğretilmesinde “izlenen yol” kastedilmektedir. Nitekim öğrenme-öğretme sürecinde başvurulan çeşitli modeller, yöntemler veya teknikler, öğrenmeyi sağlamak için birer araçlardır. Bu nedenle her ders veya konu için her zaman ve her durumda geçerli olabilecek tek bir öğretim yönteminden ya da modelinden söz etmek mümkün değildir. Çünkü belirli bir öğretim yönteminin uygulanması, örneğin, bir ders için belirlenen amaçlara o dersin öğretmenine ve o dersteki öğrenci grubunun özelliklerine bağlı olarak farklılık gösterir. Dolayısıyla planlanan öğrenme-öğretme etkinliklerinin öğrencilerde arzu edilen öğrenmeyi sağlayabilmesi için, öğretimde farklı öğretim modellerinin kullanılması kaçınılmazdır (Şaban, 2000). Yapılan bir araştırma insanların okuduklarının %10’unu, işittiklerinin %20’sini, gördüklerinin %30’unu, görüp işittiklerinin %50’sini; söylediklerinin %70’ini ve yapıp söylediklerinin %90’ını hatırladıklarını göstermektedir (Büyükkaragöz ve Çivi, 1994). Bu, öğrencinin en iyi öğrenmeyi öğrenme sürecine katılarak gerçekleştirdiğini göstermektedir. Bu yüzden de öğrenciyi derste aktif kılacak yöntemlerin kullanılması hem öğrencinin dikkatini derse çekmek hem de öğretmenin nitelikli olmasını ve kalıcılığını sağlamak açısından önemli görülmektedir. Bu öğeler yanında etkili öğretim için öğretmenin uyguladığı yöntemin de önemli bir rolü vardır. Bu etkili yöntemlerden biri de drama yöntemidir. Drama birden fazla duyu organını harekete geçirir ve çocuk, çevresini ve toplumun birçok niteliğini, gerçeklerini oyun yolu ile öğrenir. Çünkü oyun çocuk için en büyük ihtiyaçtır.

DRAMA YÖNTEMİNİN ÖNEMİ

Drama, eğitim ve öğretimde yeni bir oluşumdur. Ezbere dayalı bir eğitim çocuğun zihinsel gelişimini, araştırmasını, paylaşmayı öğrenmesini engeller. Drama ise, çocuğu geliştiren, yetiştiren başlı başına bir eğitim alanıdır. Aynı zamanda yaratıcılığı geliştiren etkili bir yöntemidir. Drama ile oyun iç içedir. Drama oyunun pek çok özelliğini barındırır. Oyun, çocuk için yemek, içmek kadar önemlidir. Oyun; çocuğun çevresiyle ilgi kurmasını, duygularını dışa vurmasını, deneyim kazanmasını, eğlenmesini, dinlenmesini, rahatlamasını ve problemlerini çözmesini sağlar. Çocuk için oyun, ruhsal ve duygusal gelişimi güçlendiren bir araçtır. Çocuğun bilişsel, duyuşsal ve devinimsel gelişimi arasında da köprü görevi görür. Drama; bireyler arasında dolaysız bir iletişim ve etkileşim sağlar. Özellikle Türkçe, tarih, beden eğitimi gibi derslerin zaman zaman bu yöntemle verilmesi önerilmektedir.

Drama; tiyatro, sinema, dans gibi kişiyi aktif kılan bir alandır. Bu aktiflik insanın bilişsel, duyuşsal, devinimsel ve toplumsal yönlerini etkiler. Drama insanı kuşatır ve geliştirir. Drama, içerdiği tiyatrosal boyutları dolayısıyla da katılımcıların “eğlenme ve haz alma” gereksinmesini doyurur. Gruptakilerin paylaştığı bu haz, estetik bir hazdır. Çünkü tiyatro ve bazı oyun formları sanatsal ve estetik nitelikler taşır. Bu yüzden drama eğitiminin amaçlarından biri olan estetik eğitimi de gerçekleştirir. Eğitim ve öğretimde öğretmenler pek çok konuda dramadan yararlanırlar. Rol oynama, yaratıcı dramanın önemli araçlarından biridir. Dramada öğrenci kendini tanıırken, başkalarını da tanır, iletişim içerisine girer. İletişim ve etkileşim içerisinde toplumun bireyi olduğu bilincine varır. Toplumdan etkilenir, toplumu etkilemeye çalışır ve toplumla birlikte değişime uğrar. Bu durum onun yaratıcılığını çok yönlü olarak kullanmasını sağlar. Eğitimde yaratıcı dramanın önemini şu şekilde özetleyebiliriz İmgelem (hayal) gücünü geliştirir Bağımsız düşünebilmeyi sağlar İş birliği yapabilme özelliğini

geliştirir Sosyal ve psikolojik duyarlılık yaratır Dört temel dil becerisini (konuşma, dinleme, okuma, yazma) kazandırır, dilin kullanım alanlarını ve kalitesini zenginleştirir Sözel olmayan iletişimin öğrenilmesini sağlar Yaratıcılık ve estetik gelişimi sağlar Etik değerlerin gelişmesine olanak sağlar Kendine güven duyma, karar verme becerilerinin gelişmesini sağlar Farklı olay ve durumlarla ilgili deneyim kazandırır. Kaslarını hareket ettiren yeni yönetimleri bulmayı, denemeyi ve bedenini çok yönlü geliştirmeyi sağlar Çevresindeki canlı ve cansız varlıkları tanıma ve algılamayı öğretir. Hata yapma korkusu olmaksızın yeni davranışlar geliştirmeyi sağlar. Sanat formlarına duyarlılık göstermeyi sağlar Özellikle doğaçlama çalışmalarında iç tepi ve dürtülerden yararlanmayı öğretir. Duygunun sağlıklı bir şekilde boşalımından yararlanmayı sağlar. (bu kontrollü birey için oldukça önemlidir. Öncelikle kendini tanımasını sağlar. Kendinden bulunan özelliklerle başkalarını karşılaştırabilmeyi sağlar. Başkaları ile benzerliklerini keşfetmesini sağlar. Kendinde geliştirmek istediği yanlarıyla ilgilenmesini, kendini eleştirebilmesini sağlar. Kendini ifade etmede gerek duyduğu kaynaklara ulaşma gerekliliğini fark eder. Bilgiye ulaşmaya ve onu kullanmaya istekli duruma gelir. Kendini ifade etmede güven kazanır.

Bir yöntem olarak drama yukarıda belirtilen ilkelerin çoğunu içeren bir ortam sağlayarak etkili bir öğrenmenin gerçekleşmesini kolaylaştırır. Drama ile öğrenci aktiftir, öğrendikleriyle kendi yaşantıları arasında bağlantı kurar, grup çalışmalarına katılır, konuya motive olur, kendi yaşantılarını da işe koştuğu için kendini konunun bir parçası olarak görür, böylece derse karşı ilgisi artar. Drama oyun yoluyla çocuğun doğasında zaten vardır. Burada önemli olan çocuğa öğretilmek istenilen şeyin önceden belirlenip planlanmasıdır. Çocuk aktif olarak konunun içine girdiğinde, kendi yöntemleri ile ayrıntıları araştırmak ve sonuca ulaşmaktadır. Böylece çocuk, yaşadığı dünyayı gözlemleme, araştırma ve keşfetme şansına sahip olmaktadır. Çocuğun, bir şeyi öğrenmesi, öğrendiği şeyi unutmayıp günlük yaşamına uyarlayabilmesi için bir şeyi öğrenmesi için bir nedene, yani bir gerekliliğe ihtiyaç vardır. İşte bu gerekliliği öğretmen drama aracılığı ile yaratmaktadır (Gönen ve Dalkılıç, 1998).

Drama, her türlü bilgiyi, davranışı öğrenciye oyunla kazandırır. Bu oyunlar, yalnızca bedensel oyunlar değildir. Zihinsel, işitsel vs. her türlü oyun, canlandırma, doğaçlama, role girme dramının temel unsurlarını içerir. Yaşamda bir kez yaşanabilen ve bir daha tekrarlanması mümkün olmayan anlar, durumlar, drama atölyesinde belli ısınma, konsantrasyon ve rahatlama tekniklerinden sonra bütün grubun katılımıyla yeniden yaratılır. Yaratılan durum üzerinde tartışılır, değerlendirilir ve istenirse yeniden oynanır. Bu ortamda öğrenmenin bilişsel yanları kadar duyuşsal ve devinişsel yönleri de etkindir. Birey grupla çalışmasının ve grup içinde ayrı birey olmasının, başkasının rolüne girme, öyleymiş gibi yapma yoluyla kendini ifade etmenin hazzının yaşar (Okvuran, 1995). Tüm eğitim kademelerinde ve her yaşta insan uygulanabilecek drama çalışmaları eğitimin sıkıcı kalıplarının kırarak, çağdaş eğitim sistemiyle bütünleştirilebilir ve kendini geliştirme gereksinimini ve heyecanını duyan öğretmen ve öğrenciler yaratabilir. (Okvuran, 1995).

Sınıf içi dramatik etkinliklerde çocuklar, durumu sadece izliyor görünseler bile, durumu algılama olanağı bulduklarından edindikleri yaşantılar onlar için önemlidir. Dramatize edilen bir konuyu izleyici durumda olanlar olayı yalnızca yaşarken, dramatize edenler açısından hem yapma hem de yaşama olayı söz konusudur (Bilen, 1996). Öğrencilerin, yarattıklarını, araştırdıklarını, ürettiklerini oyunlaştırarak öğrenmeleri aynı zamanda onlar için bir eğlence kaynağıdır. Drama, öğrencilerin hem beyninin hem de ruhunu doyurmaktadır. Bir arada çalışmak, heyecanı paylaşmak, sanatı benliğinde ve kişiliğinde hissetmek, yaratıcılığın farkına varma, oyun oynamak öğrencilere mutluluk vermektedir. Severe yapma öğrenmeyi kolaylaştırmaktadır.

Drama öğretmen merkezli değil, öğrenci merkezli bir eğitim yöntemidir. Önemli olan, öğrencinin yaratıcılığını harekete geçirmek, bilgiye ulaşmanın yollarının sunmaktır. Çocuk oyun çağında ilkökula başlar. Geleneksek yöntem, öğrenciyi oyun dünyasından alıp ders çalışmaya yönlendirir ve ders kitaplarındaki kalıplara bağımlı kalır. Öğrenci omuzlarına yüklenen sorumlulukları ezberlemeye başlar.

Eğitimde drama, bir yaşam felsefesidir. İnsanın kendisi başkasının yerine koyarak çok yönlü gelişmesi, bireyin eğitim ve öğretimde aktif rol alması, kendini ifade edebilmesi, yaratıcı olması, yaşamı çok yönlü algılaması, araştırma istek ve duygusunun gelişmesi, bireyin eğitim ve öğrenme isteğini artırıcı bir eğitim yöntemidir (Güneysu, 1991). Arzu edilen birçok eğitimsel hedeflerle birleşebilen drama, dil sanatları, fen ve teknoloji sosyal çalışmalar ya da güzel sanatlar gibi birçok konu alanının birleşiminde kullanılmaktadır. Tarihte örneğin çocuklar İstanbul'un fethini canlandırabilirler; edebiyatta "Bamsi Beyrek öyküsünü, fen ve teknoloji dersinde bir arının bir günlük yaşamını, müzikte bir misket türküsünü canlandırabilirler. Başlangıçtaymiş gibi oyunların yüzeysel ve aksiyon temelli olabilir ama öğretmenin rehberliği ve müdahalesi ile grubun derinliğine gelişmesi sağlanabilir. Bu hayal dünyasını yaratarak ve yansıtarak öğrenciler yaşadıkları gerçek dünyayı ve kendilerini anlamaya başlarlar (O'Neill ve Lambert 1990).

Cottrel (1987), drama kavramını eğitimle bağlantılı olarak şöyle açıklamaktadır: Drama çocuklar için üç önemli rol oynayan bir sanat olarak tanımlanabilir. Drama, çocuklara anlayış, tolerans ve kendilerinden farklı insanlara değer verme, onları takdir etme gibi davranışları kazandırarak onların kültürel uyum ve sosyalleşme becerilerini geliştirmelerinde önemli bir yöntem olarak yer almaktadır. Bugün eğitim sistemimizde yoğun olarak kullanılan anlatım yöntemi gibi tek yönlü iletişime dayanan klasik yöntemler öğrencileri ezberciliğe itmekte ve

onların omuzlarına aşırı bir yük getirmektedir. Buna benzer yöntemlerde de tek düze bilgilerin ve becerilerin verilmesi üzerinde durulmaktadır. Dikkatin daha çok bireysel ve grup çalışmaları üzerinde yoğunlaştığı, öğrenen merkezli çağdaş yöntemler öğrencileri yaratıcılığa, problem çözmeye, kendi fikirlerini geliştirmeye ve bu fikirlerini ortaya koymaya olanak vermektedir (Küçükahmet, 1989). Ezberci eğitim ve öğretim, bireyin öğrendiklerinin ne işe yarayacağını bile anlamasına olanak vermez, oysa drama yöntemi bireyin bütün öğrendiği bilgileri gelişmekte olan rolü ile birilikte kullanmasını, hatta rolü geliştikçe kendisine gerekli olan bilgiler talep eder hale gelip, kendi kendine ona ulaşmasını sağlar (Levent, 1999). Çünkü her türlü yaratıcılığın kaynağı oyundur. 21.yüzyıl da okur yazarlık temel bilgisayar becerilerini de kapsayacaktır. Bilgisayar okur-yazarı kavramı ile birlikte kişi, teknolojiden, teknolojinin boyutlarından, özelliklerinden haberdar olacak ve internet aracılığı ile bilgiye çok kolay ulaşacaktır. Bilgi toplumunun ve yeni eğitim paradigmasının bir gereği olarak, eğitilmiş insan öğrenmeyi öğrenen bir kişilik olarak karşımıza çıkmaktadır. Sonuç olarak bilgi toplumunun eğitilmiş bireyi bilgiye nasıl ulaşabileceğini bilen, onu özümseyen ve yeni bilgiler üretebilen ve ürettiğini paylaşabilen bir anlayışta olmalıdır.

SONUÇ

Bilim, teknik ve sanat, insanın duyuşsal devrimsel ve bilişsel özelliklerine bağlı olarak, onun toplumsal ve kültürel yapısını zenginleştirerek yaşamına anlam kazandırır. Eğitim konusundaki tartışmalar; “neyi öğretelim”, “nasıl öğretelim” soruları eğitimcilerin zihninde beyin fırtınası oluşturmaya devam edecektir. Drama yöntemi, bireyin birden fazla duyu organlarını harekete geçirir ve çocuk, çevresini ve toplumun birçok niteliğini, gerçeklerini oyun yolu ile öğrenir. Çünkü oyun çocuk için en büyük ihtiyaçtır. Drama, her türlü bilgiyi, davranışı, öğrenciye oyunlar kazandırır. Bu oyunlar sadece bedensel oyunlar değildir. Zihinsel, işitsel ve her türlü oyun, canlandırma, doğaçlama, role girme dramının temel unsurlarını içerir.

Drama öğretmen merkezli değil, öğrenci merkezli bir eğitim yöntemidir ve bireyin yaşamı çok yönlü algılamasını, araştırma istek ve duygusunun gelişmesini, bireyim eğitim ve öğrenme isteğini artırıcı bir eğitim yöntemidir. Ezberci eğitim ve öğretim bireyin öğrendiklerinin ne işe yaradığını bile anlamasına bile olanak vermez ve kodları çözülemeyen bir bilginin beyinde yer işgal etmesi anlamsızdır.

KAYNAKÇA

- [1] Adıgüzel, H. Ö., 1993, *Oyun ve Yaratıcı Drama İlişkisi*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- [2] Alaylıoğlu, R. ve Oğuzkan, F., 1976, *Ansiklopedik Eğitim Sözlüğü*, İnkılap ve Aka Yayıncılık, İstanbul.
- [3] Bilen, M., 1996, *Plandan Uygulamaya Öğretim*, Aydan Web Tesisleri, Ankara.
- [4] Büyükkaragöz, S. Ve Çici, C., 1994, *Genel Öğretim Metotları*, Öz Yayınları, Ankara.
- [5] Cottrel, J., 1987, *Creative Drama in The Classroom Grades 1-3 Teacher's Resource Book For Theatre Arts National Textbook Company*, Westn Michigan University, U.S.A.
- [6] Dewey, J., 1921, *Demokrasi ve Eğitim*, (Çev: Salih Otaran), Başarı Yayıncılık, İstanbul.
- [7] Fidan, N., 1985, *Okullarda Öğrenme ve Öğretme*, Alkım Yayınları, Ankara.
- [8] Gökçe, E. 1999, *İlköğretim Öğretmenlerinin Yeterlikleri*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- [9] Gönen, M. ve Dalkılıç, N. U., 1998, *Çocuk Eğitiminde Drama*, Epsilon Yayıncılık, İstanbul.
- [10] Güneysu, S., 1991, *Eğitimde Drama*, Ya-Pa 7. Ulusal Okul Öncesi Eğitim Yayınlaştırma Semineri, Eskişehir 1991.
- [11] Karadağ, E., ve Çalışkan, N., 2005, *Kuramdan Uygulamaya İlköğretimde Drama*, Anı Yayıncılık, Ankara.
- [12] Küçükahmet, L., 1989, *Öğretim İlke ve Yöntemleri*, Gazi Üniversitesi Yay., Ankara.
- [13] Langeheim, L. 1987, *Am I Me? – Roleplay for Intermediate to Advanced Students*, Towards The Creative Teaching of English, Lou.Spaventa, Pilgrims English Language Courses.
- [14] MEB, 1991, *Türk Eğitim Sisteminin Genel Yapısı*, Milli Eğitim Basımevi, Ankara.
- [15] Okvuran, A., 1995, *Çağdaş İnsanı Yaratmada Yaratıcı Drama Eğitiminin Önemi ve Empatik Eğilim Düzeylerine Etkisi*, A.Ü. Eğitim Bilimleri Dergisi, Cilt:27 (Sayı1): 185-194, Ankara
- [16] O'Neill, C. ve Lambert, A., 1990, *Drama Structures A Practical Handbook For Teachers*, Heinemann Educational Book Inc. London.
- [17] Önder, A., 2000, *Yaşayarak Öğrenme İçin Eğitici Drama*, Epsilon Yayıncılık, İstanbul.
- [18] Özoğlu, S.Ç., 1987, *Ortaöğretim Kurumlarında Sosyal Bilimler Öğretimine Genel Bir Bakış ve Ülkemizdeki Durum*, Ortaöğretim Kurumlarında Sosyal Bilimler Öğretimi ve Sorunları TED. V. Öğretim Toplantısı, Ankara
- [19] Saban, A., 2000, *Öğrenme ve Öğretme Süreci (Yeni Teori ve Yaklaşımlar)*, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- [20] San, İ., 1996, *Yaratıcılığı Geliştiren Bir Yöntem ve Yaratıcı Bireyi Yetiştiren Bir Disiplin : Eğitsel Drama*, Yeni Türkiye Dergisi, Eğitim Özel Sayısı.

[21] Varış, F. ve diğlerleri, 1991, *Eğitim Bilimine Giriş*, A.Ü. EBF Yayınları, Ankara.

[22] Watcyn-Jones, P., 1983, *Act English” A Book of Roleplay*, Penguin Boks, Middlesex.